

Pārbaudes darbs

Tirgus un cena

Vārds

Uzvārds

Klase

Datums

1. uzdevums. (7 punkti) Apvelc pareizo atbildi!

1. Kuras konkurences tirgus ļauj efektīvi sadalīt ierobežotos resursus?

- a) monopola;
- b) oligopola;
- c) monopolistiskās konkurences;
- d) pilnīgas konkurences.

2. Ar kādu iezīmi pilnīgas konkurences tirgus atšķiras no visām pārējām tirgus struktūrām (konkurences veidiem)?

- a) ar lielu pircēju skaitu;
- b) ar lielu pārdevēju skaitu;
- c) ar atsevišķa uzņēmuma nespēju ietekmēt tirgus cenu;
- d) nav būtisku barjeru jaunu uzņēmumu ienākšanai tirgū.

3. Kurā tirgus struktūrā (konkurences veidā) patērētāju guvums varētu būt vislielākais?

- a) pilnīgas konkurences;
- b) monopola;
- c) oligopola;
- d) monopolistiskās konkurences.

4. Kurš uzņēmums pilnīgas konkurences tirgū gūs lielāko peļņu?

- a) tas, kurš saražos lielāko produkcijas apjomu;
- b) tas, kurš spēs saražot produkciju ar zemākām ražošanas izmaksām nekā konkurenti;
- c) tas, kurš savai produkcijai noteiks augstāku cenu;
- d) tas, kurš visvairāk līdzekļu ieguldīs inovācijās, pētījumos.

5. Neparedzētas inflācijas gadījumā ieguvējs ir:

- a) tas, kurš naudu aizņēmis, pirms sākusies inflācija;
- b) tas, kurš naudu aizdevis, pirms sākusies inflācija;
- c) mājas īpašnieks, kurš pirms inflācijas sākuma noslēdzis ilgtermiņa īres līgumus;
- d) tas, kurš naudu noguldījis ilgtermiņa noguldījumā.

6. Kā mainīsies tirgus līdzsvara cena un līdzsvara daudzums, ja vienlaikus palielināsies gan pieprasījums, gan piedāvājums?

- a) paaugstināsies gan tirgus līdzsvara cena, gan līdzsvara daudzums;
- b) pazemināsies gan tirgus līdzsvara cena, gan līdzsvara daudzums;
- c) tirgus līdzsvara cena var gan paaugstināties, gan pazemināties, bet līdzsvara daudzums noteikti palielināsies;
- d) tirgus līdzsvara cena noteikti palielināsies, bet līdzsvara daudzums var gan palielināties, gan samazināties.

7. Preces cena paaugstinās no 6 eiro līdz 6,60 eiro, bet piedāvātais daudzums palielinās no 700 vienībām līdz 840 vienībām. Kāds ir piedāvājuma elastības koeficients?

- a) 0;
- b) |0,5|;
- c) |1,0|;
- d) |2,0|.

2. uzdevums. (7 punkti) Iekavās ieraksti, vai apgalvojums ir patiess (P) vai aplams (A)!

1. Ja palielinās pieprasījums, tad pircēji par jebkuru cenu grib un spēj nopirkt lielāku preces daudzumu. (...)
2. Ja preces pieprasījums ir absolūti neelastīgs, tad, paaugstinot cenu, pārdevēja ieņēmumi palielināsies. (...)
3. Latvijā lielākā daļa uzņēmumu darbojas nepilnīgas konkurences tirgū (...), bet ASV – pilnīgas konkurences tirgū (...).
4. Monopolā uzņēmums cenu var noteikt tik augstu, cik grib, pat augstāku par pircēju vēlmi un spēju pirkt. (...)
5. Ja inflācijas temps ir straujāks par neto algas pieaugumu, tad patērētāji par algu var iegādāties vairāk preču un pakalpojumu. (...)
6. Ja inflācijas temps samazinās no 4,5% līdz 2,1% (pārējiem nosacījumiem nemainoties), tad iedzīvotāju pirktspēja samazinās.

3. uzdevums. (6 punkti) Uzraksti īsas, precīzas atbildes!

- a) (2 punkti) Pieņem, ka nepilnīgas konkurences tirgos uzņēmumi spēj ietekmēt preces cenu. Savukārt ekonomikas teorijā uzskata, ka tirgū cena veidojas pircēju un pārdevēju vienošanās rezultātā. Izskaidro šo pretrunu!

.....

b) (3 punkti) Monopola tirgū salīdzinājumā ar pilnīgas konkurences tirgu ir mazāks gan patērētāju, gan ražotāju guvums un sabiedrībai rodas zaudējumi. Uzraksti trīs argumentus, kāpēc valstis pieļauj monopolu darbību!

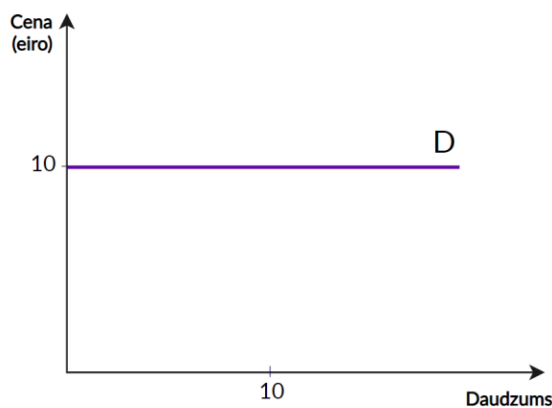
.....

c) (1 punkts) 2007. gadā, straujas tautsaimniecības izaugsmes laikā, Latvijā inflācijas temps pārsniedza 14%. Pierādi, ka šajā laikā Latvijā bija gan pieprasījuma, gan izmaksu inflācija!

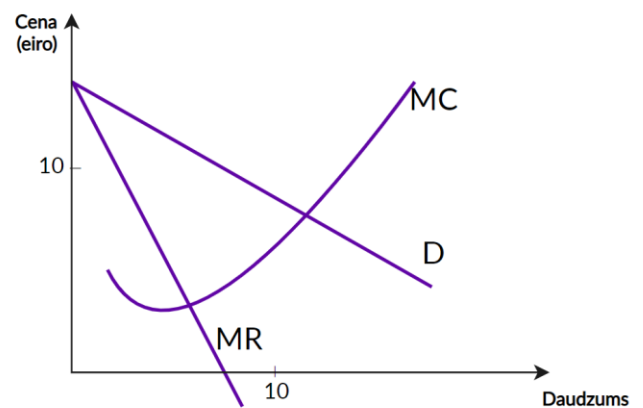
.....

4. uzdevums. (6 punkti) Aplūko attēlus un atbildi uz jautājumiem!

1. attēls

2. attēls

a) (1 punkts) Kurš attēls atspoguļo situāciju pilnīgas konkurences tirgū?

b) (1 punkts) Pamato, kāpēc!

.....
.....

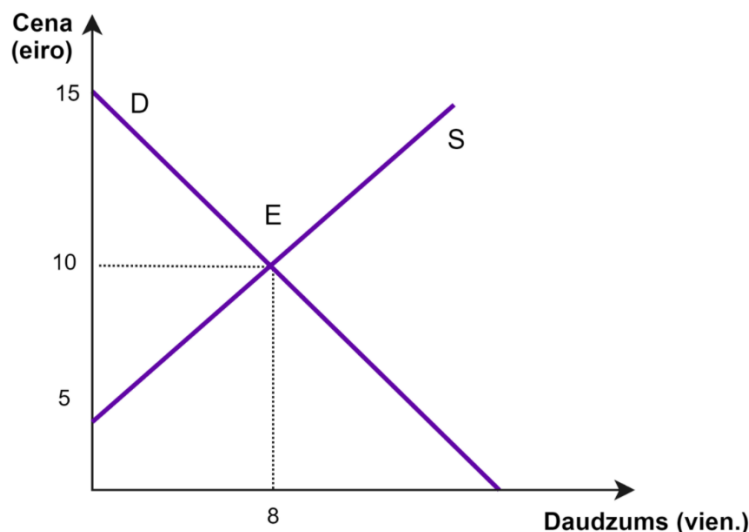
c) (1 punkts) Aprēķini uzņēmuma ieņēmumus, ja uzņēmums, kas darbojas tirgū, kuru atspoguļo 1. attēls, noteiks cenu 12 eiro!

d) (1 punkts) Kādu cenu (aptuveni) noteiks monopolists?

e) (1 punkts) Formulē likumsakarību, cik augstu cenu produkcijai nosaka monopolists!

f) (1 punkts) Uzraksti divus aspektus, kā izpaužas uzņēmumu tirgus vara nepilnīgas konkurences tirgū!

5. uzdevums. (6 punkti) Iepazīsties ar attēlā esošo informāciju, veic nepieciešamos aprēķinus un atbildi uz jautājumiem!

- (1 punkts) Kāda ir tirgus līdzsvara cena?
- (1 punkts) Kādu maksimālo cenu grib un spēj maksāt pircēji?
- (1 punkts) Aprēķini, cik lielu patērētāja guvumu gūs pircējs, kurš bija spējīgs maksāt augstāko cenu, bet nopirka preci par tirgus līdzsvara cenu?
- (1 punkts) Uzraksti koordinātas laukumam, kurš atspoguļo patērētāju guvumu!
- (1 punkts) Aprēķini, par cik eiro pircēji izdeva mazāk, nekā gribēja un spēja (aprēķini patērētāju guvumu)!
- (1 punkts) Kuru guvums bija lielāks – patērētāju vai ražotāju?

6. uzdevums. (4 punkti) Preču un pakalpojumu ražošanas un patēriņa procesos rodas atkritumi. Atkritumu izvešanas pakalpojuma cenas (tarifus) nosaka Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija jeb Regulators. 2019. gadā lētāko pakalpojumu sniedza SIA "Ventspils LK" (42,85 eiro/t), bet dārgāko – SIA "Vidusdaugavas SPAAO" (65,77 eiro/t).

SIA "ZAAO" tarifs līdz 31.12.2019. bija 52,53 eiro/t, bet iesniegtajā projektā tā lūdz apstiprināt tarifu 65,87 eiro/t.

(Avots: Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija. https://infogram.com/sia-_zaao-1h0n25j0qkql6pe?live. Skatīts 03.12.2019.)

- (1 punkts) Kāpēc atkritumu izvešanas pakalpojumu cenu regulē un apstiprina Regulators jeb valsts?
- (2 punkti) Uzraksti divus argumentus, kāpēc būtiski atšķiras Regulatora apstiprinātie tarifi dažādiem apsaimniekotājiem!
- (1 punkts) Kāpēc Konkurences padome neuzstāj, lai visos novados atkritumu izvešanā darbotos vairāki uzņēmumi?

7. uzdevums. (5 punkti) Iepazīsties ar informāciju tabulā! Veic nepieciešamos aprēķinus un atbildi uz jautājumiem!

Gads	Patēriņa groza vērtība (eiro)	Darba alga (eiro)	Patēriņa cenu indekss	Inflācijas temps (%)
1.	625	740	100	
2.	640	760
3.	678	790

- (1 punkts) Aprēķini un ieraksti tabulā patēriņa cenu indeksu 2. un 3. gada beigās!
- (1 punkts) Aprēķini un ieraksti tabulā 2. un 3. gada inflācijas tempu!
- (1 punkts) Pamato, kura gada inflācijas temps ir tuvāks Eiropas Centrālās bankas noteiktajam inflācijas mērķim!
- (2 punkti) Aprēķini un pierādi, vai darba algas pieaugums 2. un 3. gadā sedz naudas pirkspējas samazināšanos!